

Turkiston

1925-yildan chiqqan boshlagan

«Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashining nashri

www.turkiston.uz

2013-yil 27-fevral, chorshanba № 16 (15654)

2013-yil — Obod turmush yili

ДАСТУРНИНГ АСОСИЙ МАҚСАДИ — ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШДИР

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотлар, аввало, мамлакатимиз ҳар бир фуқаросининг муносиб турмуш даражаси ҳамда ҳаёти сифатини оширишга қаратилган. Ушбу вазифаларнинг барчаси Президентимиз Ислам Каримовнинг 2013 йил 14 февралда имзоланган қарорига мувофиқ қабул қилинган «Обод турмуш йили» Давлат дастурида ҳам ўз ифодасини топган.

Дастурнинг иккинчи бўлимида аҳоли фаровонлиги ва реал даромадларининг муттасил ўсишини таъминлаш, бандликни ошириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, фермерликни янада ривожлантириш, аҳолини, аввало, ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламлар ҳамда кам таъминланган оилаларни давлат томонидан манзилли ҳимоя қилиш ва уларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш тизимини такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар белгиланган.

2013 йилда бюджет ташкилотлари ходимлари иш ҳақи, пенсиялар, нафақалар ва стипендиялар миқдорини ўртача камида 23 фоизга ошириш кўзда тутилмоқда.

Даромадларнинг ўсиши эса бандликни ошириш орқали таъминланади. Жумладан, янги ишлаб чиқариш объектларини ишга тушириш, мавжуд корхоналарни модернизация қилиш ва кенгайтириш (57,9 минг), кичик корхоналар ва микрофирмаларни (367,8 минг), яқка тартибдаги тадбиркорликни ташкил этиш ҳамда ривожлантириш (117,7 минг), касаначиликнинг барча шакллари ташкил этиш (218,4 минг), фермер ва деҳқон хўжалиқларини (124,1 минг), ишлаб чиқариш, ижтимоий ва бозор инфратузилмасини ривожлантириш ва кенгайтириш (73,1 минг), иқтисодий ночор ҳамда фаолият кўрсатмаётган корхоналарни қайта тиклаш (13,7 минг) ҳисобидан 972,7 минг янги иш ўринлари яратиш режалаштирилган.

Давлат дастурини амалга ошириш доирасида ишчи кучи кўп бўлган 53 туманда хомашёни чуқур қайта ишлайдиган ва тўлиқ ишлаб чиқариш циклига эга замонавий, вертикал интеграциялашган тўқимачилик комплекслари, шунингдек, тайёр тикувчилик-трикотаж ҳамда пайпоқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича ихчам ишлаб чиқаришларни ташкил этиш ҳисобидан 13 мингга юқори технологик янги иш ўринлари яратилади.

Замонавий ишлаб чиқаришларни яхши тайёргарликка эга, малакали кадрлар билан таъминлаш мақсадида мамлакатимизда касб-хунар коллежларининг иш берувчи корхоналар билан кооперация асосидаги ҳамкорлигининг турли шакллари ривожлантирилмоқда. 2013 йилда бўш ва захира иш ўринлари ҳисобидан касб-хунар коллежларининг 500 мингдан ортиқ битирувчисини ишга жойлаштириш кўзда тутилган. Шу мақсадда коллежларга иқтисодийнинг турли тармоқларида фаолият юритаётган 90 мингдан ортиқ корхона ва ташкилот бириктирилади. Касб-хунар коллежлари, битирувчилар ва уларнинг ота-оналари ҳамда корхоналар ўртасида уч томонлама шартномалар тузиш амалиёти кенгайтирилади. Бундан ташқари, ҳар бир вилоят маркази, йирик шаҳар ва туманларда иш берувчилар иштирокида бўш иш ўринлари ярмаркалари мунтазам ўтказилади.

(Давоми 3-бетда)

Сардор Муллажонов фотоколлажи

Иллатга қарши биргалликда курашамиз

«Kamolot» sadosi

Мамлакатимизда одам савдосига қарши курашиш мақсадида кенг қўламли чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, унинг асосида кўплаб давра суҳбатлари, ёшлар билан учрашувлар ташкил этилмоқда. Навоий вилоят молия бошқармасида ҳам мана шундай тадбирлардан бири бўлиб ўтди.

«Одам савдосига қарши курашиш: муаммо ва ечимлар» мавзuida ўтказилган давра суҳбатида «Камолот» ЁИХ вилоят кенгаши ва Навоий шаҳар ИИБ ходимлари қатнашди. Тадбирда юртимизда тинч ва фаровон ҳаётни таъмин-

лаш мақсадида амалга оширилаётган ислохотлар юзасидан маърузалар тингланди.

Тадбир давомида ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш мақсадида тўғарақлар фаолиятини янада такомиллаштириш, таълим муас-

сасалари ўқувчилари билан ўтказилаётган профилактик тадбирлар қўламини кенгайтириш тўғрисида сўз юритилди.

— Биргина Навоий шаҳрининг ўзида бир ой давомида ўнлаб тадбирларни амалга оширамыз, — дейди Навоий шаҳар ИИБ катта инспектори Н. Нарзиев. — Уларнинг аксарияти ёшлар билан боғлиқ. Одам савдосининг салбий оқибатлари ҳақида тушунча берадиган бундай тадбирлар бугун ўз самарасини бермоқда. Чунки эндиликда

ёшларимизда бу иллат тўғрисида маълумотлар етарли даражада.

Тадбир иштирокчилари ўртасида «Огоҳ бўлинг, одам савдоси!» мавзuida ижтимоий сўровнома ўтказилди. Унинг натижасига кўра, қатнашчиларнинг 98 фоизи бу иллатнинг мазмун-моҳиятини чуқур англаши маълум бўлди.

Дилдора КАТТАЕВА,
«Камолот» ЁИХ
Навоий вилояти
кенгаши бўлим
мудир

Бардавом қадриятлар

Аждодларимиз ҳаёт тарзи ва тафаккурининг ўзига хос жиҳатлари Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг ташаббуси ва раҳнамолигида халқимизга қайтарилган, ҳар йили кенг нишонланган Наврўз байрамида ҳам намоён бўлади. Бу айёмда инсон ўзини табиатга янада яқин сезади, вужудида куч-ғайрати жўшади.

Наврўзнинг энг бетакрор удумлари миллий ўйинларимизда ўз ифодасини тошган. Чиллак, «ошиқ», «оқсуяк», «қулоқчўзма», «эшакминди», варрак учирини, кураш, кўпқари каби халқ ўйинларининг ҳар бири ўз мазмун-моҳиятига эга. Улар ёшларни жисмонан чиниқтириш билан бирга, ёш қалбларда ҳалоллик, мардлик, ҳамжиҳатлик, катталарга ҳурмат туйғуларини тарбиялаш, ирода ва қатъиятни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

— Миллий ўйинлар азалдан халқимиз ҳаётининг муҳим қисми бўлиб келган, — дейди филология фанлари номзоди, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи Абдулим Эргашев. — Бу Беруний, ибн Сино, Маҳмуд Кошғарий, Алишер Навоий, Бобур каби

улуғ аждодларимиз асарларида ҳам қайд этилган. Хусусан, Беруний уларнинг қоидалари ва ўзига хосликлари, ибн Сино соғлиқ учун фойдали жиҳатлари ҳақида фикр юритган. Маҳмуд Кошғарийнинг «Девони луғотит турк» асарида халқ ўйинларининг юз эллиқдан ортиқ тури қаламга олинган, уларнинг йигирматасига таъриф берилган. Масалан, «қоранғуни» (қоронғида қўрғон олиш), «бандол» (асир олиш), «ўтиш-ўтиш» (давра ўйини), «мунгиз» (сув ўйини), «чавгон» (тўп ўйини), «ўт бандал» (таёқ ўйини), «тирандозлик», «оқ сўнгак» каби кўплаб ўйинларга изоҳ берилган. Уларнинг барчаси миллий қадриятларимиз сарчашмасидир.

«Алпомиш» достонида ҳам кураш, от пойга, улоқ, найза

санчиш, камондан ўқ отиш, қиличбозлик, мерганлик каби ўйинлар негизда жасурлик улуғланади, сотқинлик қораланади. Улар ёшларга орият, матонат, маънавий ва жисмоний комилликдан сабоқ беради.

Буюк бобомиз Амир Темур ҳам ёшлигида кураш, чавандозлик, найзобозлик, тош кўтариш каби мусобақаларда қатнашиб, баркамолликка эришгани тарихдан маълум. Соҳибқирон бобомиз ўз кўшинининг руҳий ва жисмоний бардамлигини таъминлашда халқ ўйинлари тизимидан унумли фойдаланган.

Ўйинларимизнинг борлиққа, табиатдаги ўзгаришларга, фаслларга уйғун турлари кўп. Хусусан, баҳорда дарахтлар уйғониб, толлар куртак чиқарганда «тол баргак», дала гуллари очилганда «гул ўйини», табиат билан инсон руҳияти уйғонганда ўзига хос қўшиқларасли, тез ҳаракатли «ёмғир ёғалоқ», «оқ теракми, кўк терак?» каби ўйинлар ўйналган.

— Миллий ўйинлар ҳамиша муҳим тарбия воситаси бўлиб келган, — дейди фахрий педагог Саодат Остонов. — Чунки

бола ҳаётни дастлаб ўйин орқали ўрганади, шу орқали катта ҳаётга тайёрланади. «Агар бола ўйинда ҳалол ўйнаса, кейинчалик ҳаётда ҳам ҳалол бўлади» ёки «Боланинг ўйиндаги ҳаракатига қараб, унинг қандай инсон сифатида шаклланишини айтиш мумкин», деган фикрлар бежиз айтилмаган. Ўйинлар туфайли болаларда уларни ўраб турган дунёни тушуниш ва унга таъсир ўтказиш эҳтиёжи шаклланади. Ўйин ёрдамида инсон тарбияланади, шахс камол топади.

— Навқирон авлод вакиллари ўз иқтидорларини тўла намоён этишга кўмаклашиш халқимизнинг азалий қадриятларидан, — дейди «Келажак овози» ёшлар ташаббуслари маркази раҳбари Камолиддин Бекназаров. — Мисол учун, ота-она ўғлининг Наврўз сайлидаги кураш мусобақасида голиб бўлишини истайди. Ғалаба завқини тотиш учун йиллар давомида меҳнат қилинади.

Авлодлар алмашган сайин миллий қадриятлар ҳам мазмунан бойиб бораверади. Анъаналар авлодларнинг ҳаёт тарзи ва мақсад-муддаосидан

келиб чиқиб янгиланаверади. Бироқ ҳар қандай замон ва маконда ҳам илдизи сувдан узилмаган ниҳоллар ҳамиша куртак ёзиб, кўкка бўй чўзиб, ҳосил бераверади.

— Илгари тўй-томошаларимиз, байрам сайилларимизда фақат кураш ва кўпқари сингари миллий ўйинлар бўйича оммавий беллашувлар ўтказилган бўлса, бугун улар қаторига замонавий спорт турлари ҳам қўшилмоқда, — дейди Яккабоғ туманидаги «Эсат» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Эш-тўхтар Янгибоев. — Эҳтимол, бугун миллий ўйинларимизга ошно тутинаётган барча ўғил-қизлар ҳам машҳур спортчи бўлиб ном қозонмас. Бироқ улар умрини соғлом турмуш тарзи тамойиллари асосида шакллантиради, жисмонан бақувват, маънан етук, энг муҳими, ўз фикрига эга иродали инсон бўлиб камол топади.

Ёшларимиз онги ва қалбида ўз тарихи ва қадриятларига ҳурмат, Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғуларини шакллантиришда мана шу оддий ўйинларнинг ҳам ўрни катта эканини унутмаслигимиз даркор.

Элбек ЖУМАНОВ
(Ўза)

Ўйлаб босилса қадам...

Ogoh bo'ling, yoshlar!

Айни пайтда Тошкент вилоятининг барча шаҳар ва туманларидаги таълим муассасалари ҳамда маҳалла фуқаролар йиғинларида эрта никоҳнинг салбий оқибатларига бағишланган давра суҳбатлари ўтказиб келинмоқда.

Бундай тадбирларни ташкил этишга вилоят хотин-қизлар кўмитаси, «Камолот» ЁИХ Тошкент вилояти кенгаши, «Ўзбекино» миллий агентлиги, соғлиқни сақлаш, ўрта махсус, касб-хунар таълими ва адлия бошқармалари, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди вилоят бўлими, ҳуқуқ-тартибот идоралари, вилоят имом-хатиби жалб этилган.

Қибрай тумани агротижорат касб-хунар коллежида бўлиб ўтган давра суҳбатида мутахассислар томонидан «Эрта никоҳнинг салбий оқибатлари» «Қизлар гигиенаси», «Репродуктив саломатлик» каби мавзуларда ёшларга тушунча берилди.

Соҳа мутахассислари бугунги кунда эрта оила қураётган ёшлар турмуш синовларига дош беришда қийналиб қолаётгани, шунингдек, тўйдан олдин тиббий кўриқдан ўтишнинг аҳамияти, ёш оилаларда қайнона-келин, келин-куёв муносабатлари, келиннинг янги оилага мослашиши ва бошқа муҳим масалалар бўйича ҳаётини мисоллар асосида фикр юритишди.

Тадбирнинг иккинчи қисмида иштирокчиларга «Тубанлик» бадиий фильми намойиш этилди.

Фильмдан сўнг коллеж ўқувчилари билан интерфаол машғулот олиб борилди. Шунингдек, улар ўзларини қизиқтирган саволларга мутахассислардан атрофлича жавоб олишди.

Дилором АБДУҒАФФОРОВА,
«Камолот» ЁИХ Тошкент вилояти кенгаши
бўлим мудири

Билимлар синалди, кучлилар аниқланди

Ma'rifat

Сергели туманидаги 317-мактабда она тили, инглиз тили, немис тили ҳамда рус синфларида ўзбек тили ва рус тили фанларидан «Билимлар беллашуви» бўлиб ўтди. Уни ота-оналар ва жамоат вакиллари кузатиб боришди.

— Бу беллашув иқтидорли ва қобилиятли ўқувчилар орасидан энг билимли ва зукколарини танлаш имкониятини берди. 5 — 8-синф ўқувчилари ўртасида ўтказилган беллашув болаларни янада кўпроқ изланишга даъват этади, — деди ушбу беллашув назоратчиси, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси бошланғич таълим методисти Дилфуза Тошмухамедова.

Филологик фанлар бўйича ўтказилган «Билимлар беллашуви»да ўқувчилар ўзларининг ёзма нутқ-

да нечоғлик салоҳиятга эга эканликларини намоён этишди. Максимум 100 балл тўплаш имкони бўлган беллашувда 85-90 балл тўплашга муваффақ бўлган ўқувчилар кўпчиликини ташкил этди.

Гулнора ЭРГАШЕВА,
Сергели тумани халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими филологик фанлар методисти

Тез ва осон ўрганишади

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошлоқ тумани кенгаши қошидаги «Ёшлар ижтимоий хизматлари» маркази 2005 йилда дастлабки марказлардан бири сифатида ташкил этилган. Ўтган давр мобайнида марказ ўз фаолиятини мунтазам ривожлантириб бормоқда. Бу ерда айни кунда тўрт йўналиш бўйича туман ёшларига ҳунар ўргатиб келиняпти.

Мазкур марказ 2011 ва 2012 йилларда «Йилнинг энг яхши «Ёшлар ижтимоий хизматлари маркази» республика танловида 3-ўрин билан тақдирлангани ҳам унинг фаолиятини бошқаларга намуна қилиб кўрсатишга асос бўла олади.

Марказда бир пайтнинг ўзиде уч юз нафардан зиёд ёшлар тикувчилик, компьютер саводхонлиги, биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш ва ижодкор ёшлар йўналишла-

рида таълим олишади.

Тикувчилик тўғрагида икки ойлик курсни ўз ичига олиб, бу даврда ўқувчилар оддий чоклардан бошлаб, бичиш ва тикиш ишларигача ўрганишади. Ўзлаштириши пастроқ бўлган ўқувчилар билан тўғрак раҳбари Гулноза Зиёева алоҳида қўшимча машғулот ҳам олиб боради.

— Мен марказга келганимда фақатгина ҳар бир қиз билгани каби оддий чокларни тикишнигина билар-

дим, — дейди шу йўналиш ўқувчиси Мафтуна Мадаминова. — Ҳозир тикувчиликни мукамал ўргандим. Ўзим мустақил равишда турли бичимдаги кийимларни тика оламан. Бунинг учун устозимга раҳмат.

Бу каби миннатдорлик сўзларини марказни тамомлаётган барча ёшлар тилидан эшитишимиз мумкин.

Марказни тамомлаган ёшлар орасида алоҳида тикув цехлари очиб, фаолият олиб бораётганлар кўпчиликини ташкил қилиши қувонарли ҳол.

Жорий йилда марказ фаолиятини янада ривожлантириб, янги йўналишлар очиш ҳам режалаштириляпти.

Нодир ЮСУПОВ,
«Turkiston» муҳбири

(Давоми,
боши 1-бетда)

ДАСТУРНИНГ АСОСИЙ МАҚСАДИ — ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШДИР

Давлат дастурида иш билан банд бўлмаганларни касбга ўқитиш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тизимини янада ривожлантириш кўзда тутилган. Мисол учун, жорий йилда Тошкентдаги Касб-хунарга ўқитиш марказида 600 нафар йигит-қиз машинасозлик, электроника, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, ахборот технологиялари каби соҳаларда меҳнат бозорида талаб юқори бўлган замонавий касбларни эгаллаши мумкин. Бу мақсадлар учун Бандликка кўмаклашиш жамғармаси томонидан 500 миллион сўм миқдорида маблағ йўналтирилади. 2013-2015 йилларда Самарқандда ҳам ана шундай 240 ўринли Касб-хунарга ўқитиш марказини ташкил этиш режалаштирилмоқда.

Аҳоли бандлиги ва даромадларининг ўсиши кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорликни янада ривожлантиришга боғлиқ. Бугун мамлакатимиздаги барча хўжалик юритувчи субъектларнинг 87 фоизи нодавлат мулкчилик шаклига эга кичик ва хусусий бизнес корхоналаридир. Ялпи ички маҳсулотнинг 83,6 фоиздан ортиғи, ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотларининг 90 фоиздан кўпроғи, деярли барча қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, шунингдек, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси уларнинг ҳиссасига тўғри келади.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик мамлакатимизда ўрта синфни шакллантиришда мустақам замин бўлиб хизмат қилмоқда. Айнан мазкур секторни ривожлантириш ҳисобидан мамлакатимизда ижтимоий-сиёсий, социал ва иқтисодий барқарорликдан манфаатдор, уни тараққийёт ва демократик туб ўзгаришлар сари фаол ҳаракатлантирувчи куч ҳисобланган ижтимоий қатлам шаклланимоқда.

«Оилавий тадбиркорлик тўғрисида»ги қонунга асосан иқтисодий-ишловчи хўжалик фаолиятининг оилавий корхоналар шаклидаги халқимиз менталитети ва анъаналарига тўлиқ мос келадиган янги ташкилий-ҳуқуқий шакли жорий этилди. Уларга кенг имтиёзлар, преференциялар ва кафолатлар берилди. Бунинг натижасида қонун қабул қилин-

ган пайтдан бошлаб ўтган ярим йил мобайнида мамлакатимизда 600 дан ортиқ шундай корхона ташкил этилди.

Давлат дастурида 2013 йилда тижорат банклари томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолиятини ривожлантириш учун жами 269,6 миллиард сўм ҳажмида, яъни 2012 йилдагига нисбатан 1,3 баробар кўп кредитлар ажратиш кўзда тутилмоқда. Жумладан, оилавий, хусусий тадбиркорлик ва хунармандчиликни ривожлантиришга 110,1 миллиард сўмлик кредитлар, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ҳамда қорамоллар сотиб олиш учун 106 миллиард сўм ажратилади. Коллеж ва лицейларнинг 15 минг нафардан ортиқ битирувчиси ўз бизнесини йўлга қўйиши учун жами 53,5 миллиард сўмлик кредитларга эга бўлади.

Хужжатда саноатни ривожлантириш бўйича ҳудудий дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш устувор вазифа сифатида белгиланган. Бу дастурлар ҳудудлардаги корхоналар ўртасида саноат кооперациясини мустақамлаш, уларни Маҳаллийлаштириш дастурини бажаришга янада кенг жалб этиш, ҳудудий инвестиция дастурларини амалга ошириш, бўш ётган ишлаб чиқариш майдонлари негизда янги ишлаб чиқаришларни ташкил этиш, фойдаланилмаётган бино ва иншоотларни тадбиркорлик субъектларига узоқ муддатга ижарага беришга йўналтирилган.

Корпоратив харидлар тизими кичик бизнесни ривожлантиришни рағбатлантиришнинг муҳим шакллари билан биридир. 2013 йилда тизимга жалб этилган соҳа субъектлари сонини 1,3 баробар кўпайтириш режалаштирилмоқда. Хусусан, устав фондида давлат улуши мавжуд бўлган 2086 йирик корхонада корпоратив харидлар механизмининг жорий этиш

ва харидлар умумий ҳажмида кичик бизнес улушини 25 фоизга етказиш белгиланган.

Бундан ташқари, саноат ярмаркалари ва кооперация биржаларида имзоланган шартномаларга мувофиқ 850 кичик ишлаб чиқариш корхонаси маҳсулотларини сотиш кўзда тутилган бўлиб, бу кичик корхоналар маҳсулотларини шундай шартномаларга асосан сотиш ҳажмларини 2012 йилга нисбатан 36 фоизга кўпайтириш имконини беради.

Қишлоқ хўжалигида кичик бизнесни янада ривожлантириш, фермерлик ҳаракати самарадорлигини ошириш, боғдорчиликка илғор технологияларни жорий этиш қишлоқ аҳолиси бандлиги ва даромадлари ўсишида муҳим ўрин тутди.

«Обод турмуш йили» Давлат дастурида тижорат банклари томонидан қишлоқ хўжалиги соҳасига кредит ажратиш кенгайтириш ҳисобга олинган ҳолда, ҳудудларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлашни кўпайтириш, узумчилик, чорвачилик ҳамда ипакчиликни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги корхоналарини модернизация қилиш ва техник қайта жиҳозлашга доир чора-тадбирларни амалга оширишга алоҳида эътибор қаратилган.

Масалан, 6,7 минг гектар майдонда янги боғлар, 3,5 минг гектар майдонда интенсив боғлар, 6,8 минг гектар майдонда тоқзорлар яратиш ҳамда мавжудларини реконструкция қилиш орқали 15 минг нафар қишлоқ аҳолисини боғдорчилик фаолиятига жалб этиш режалаштирилмоқда. Бунинг учун 95,2 миллиард сўм йўналтирилади. Чорвачилик ва ипакчиликни ривожлантириш учун эса 345,9 миллиард сўм ажратиш кўзда тутилмоқда. Ҳар бир қишлоқ туманида 10 мингта парранда парваришланадиган камида ўнта янги паррандачилик хўжалиги ва 500

асалари оиласи, ҳар бир ҳудудда камида 30-40 балиқчилик хўжалиги, «Ўзпахтасаноат» уюшмаси корхоналарида ипак куртини боқиш учун камида 10-15 ипакчилик комплексларини ташкил этиш режалаштирилмоқда. Ушбу чора-тадбирларнинг амалга оширилиши йилига қўшимча 32 минг тонна парранда гўшти ва 330 миллион дона тухум, 970 тонна асал, 2,4 минг тонна балиқ етиштириш имконини беради.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини, жумладан, сут, гўшт, мева-сабзавот ва узумни қайта ишлашни чуқурлаштириш, озиқ-овқат товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун янги корхоналар барпо этиш, мавжудларини реконструкция ҳамда модернизация қилиш бўйича умумий қиймати 94,5 миллиард сўмдан ортиқ 288 лойиҳани амалга ошириш кўзда тутилган.

Бу борада ўтказиладиган саноат ярмаркаси, инновацион гоёлар, технологиялар ва лойиҳалар ярмаркалари, бошқа биржа ҳамда ярмарка савдоларида тадбиркорлар мамлакатимизда ишлаб чиқарилган ва қайта ишлайдиган замонавий минитехнологиялар ҳамда ихчам ускуналар етказиб бериш бўйича шартномалар тузиши мумкин. Навоий машинасозлик заводи, «Технолог» акциядорлик жамияти, «ПГС» хусусий корхонаси ва бошқа корхоналарда шундай технология ҳамда ускуналарни ишлаб чиқаришни кенгайтириш режалаштирилмоқда.

Президентимиз Ислам Каримов Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясида замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан давлат ва жамият қурилиши тизимида кенг фойдаланиш ҳамда миллий ахборот маконини изчил ривожлантиришни таъминлашга қаратилган ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирларни жадал

амалга ошириш зарурлигини алоҳида таъкидлаган.

Мамлакатимизда Ўзбекистон Ахборот технологиялари корхоналари ва ташкилотлари ассоциацияси фаолият кўрсатмоқда. Ассоциация томонидан IT-компанияларга бегараз асосда уларнинг электрон бошқарув соҳасидаги товар ва хизматларини таклиф этиш имкониятларини янада кенгайтирадиган, мақсадли илмий тадқиқотларни амалга оширадиган Электрон бошқарув бўйича компетенция маркази ташкил этилди.

«Обод турмуш йили» Давлат дастурида G2G (давлат органларининг ўзаро), G2B (давлат органларининг тадбиркорлик субъектлари билан) ва G2C (давлат ҳокимияти органларининг фуқаролар билан) ҳамкорлик йўналишлари бўйича «Электрон ҳукумат» тизимини жадал шакллантириш кўзда тутилган. Мазкур лойиҳаларни амалга ошириш доирасида интернет тармоғида «бир дарча» режимида фаолият юритадиган Интерфаол давлат хизматлари ягона портални яратиш кўзда тутилган. Электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини рўйхат ва ҳисобга олиш, лицензия ҳамда рухсатномаларни электрон шаклда расмийлаштириш бўйича интерфаол хизматлар жорий этилади. Шунингдек, 2013 йилда FTTx технологияси бўйича кенг поласали оптик тармоқларни ривожлантириш ҳисобидан аҳолининг интерфаол хизматлардан фойдаланиш имкониятларини янада кенгайтириш ишлари давом эттирилади.

2013 йилда жойларда ижтимоий аҳамиятга эга лойиҳаларни ҳаётга татбиқ этиш мақсадида кам таъминланган оилалар, кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектларига маслаҳат, ҳуқуқий ҳамда ташкилий ёрдам кўрсатиш лойиҳасини амалга ошириш кўзда тутилган.

«Обод турмуш йили» Давлат дастурининг мазкур муҳим бўлимида белгиланган чора-тадбирларнинг амалга оширилиши мамлакатимизни янада жадал ривожлантириш, Ўзбекистонда ҳар бир одам, ҳар бир оила фаровонлигини таъминлашда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

ЎЗА

Ҳар бир ёшга бир ниҳол

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Шеробод тумани кенгаши ташаббуси билан «Ҳар бир ёшга бир ниҳол!» шиори остида ёшлар акцияси ўтказилмоқда.

Жорий йилнинг 1 апрелига қадар давом этадиган ушбу акция ёшларда она табиат ва экологияга бўлган меҳрни ошириш, уларни ўзлари истиқомат қилаётган ҳудудларни озода сақлаш, табиатни асрашни ўргатишга ҳамда маҳалла ва кўчаларни ободонлаштиришга қаратилган.

Акция доирасида тумандаги умумтаълим мактаблари, касб-хунар коллежлари ҳамда маҳаллаларда ободонлаштириш ва кўчат экиш ишлари олиб борилапти. Унда таълим муассасаларидаги ўқувчилар, ташкилот, корхона ва маҳаллалардаги ёшлар ҳамда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Шеробод тумани кенгаши сардорлари қатнашмоқда.

Ўрол ЁДГОРОВ,
Сурхондарё вилояти Шеробод тумани
«Камалак» болалар ташкилоти раиси

Коинот илмни ўрганаётган, осмон jismlарининг билимдонн бўлган инсоният қанчалик тараққийётга эришмасин, у ожив қолаётган муаммолар ҳам етарли. Уйлаб қолсан, наҳотки, жуда кўп нарсаларга ақли етаётган инсон ўзига, фель-авторига боғлиқ бўлган жиҳатларда оқсаб қолайпти? Афсуски, саволни кўйишга қўясан, бироқ жавобига келганда ўзининг нақадар ожив ва баъзи масалалар ечимида иложсиз эканини сезсан.

Чиройлисан, азизсан, ҳаём!

Йўқ, аслида, инсон муаммо олдида ожив эмас, шунчаки, унинг ечимига интилишда ожив. Бепарқлик, лоқайдлик, эътиборсизлик туфайли кўп ҳолларда афсус ва надомат чекиб қолади инсон. Айрим тенгдошларимиз орасида содир этилаётган худкушлик ҳолатлари (ўз жониға ўзи қасд қилиш) ҳам, тани олмиш лозим, кимларнингдир эътиборсизлиги, бепарволиги оқибатидир.

Интернетдан олинган маълумотга кўра, кейинги йилларда жаҳон бўйича ўз жониға қасд қилишга уриниш ҳоллари бир мунча кўпайган. Тўри, уларнинг ҳар бири ўлим билан тугамас экан, аммо барибир бу ҳолат кишини сергалантиради.

Шифокорларнинг айтишича, одам кучли стрессга тушганда, организм ўта қаттиқ чарчаганда ва шунингдек, уйқусизлик натижасида ўзи нима қилаётганини идрок этолмай қолар экан. Бу барча ёшдаги кишиларда учраши мумкин бўлган ҳолат. Лекин ёшларда ураётган худкушлик ҳасталиги турли ижтимоий сабабларга кўра келиб чиқар экан.

Дунёнинг ривожланган мамлакатларида интернетга қаттиқ боғланиб қолиш оқибатида ёшлар кучли руҳий толиқишга учрайдилар. Уларнинг кўзига дунё тор кўриниб, ўзларини беихош ночор, нотавон, ҳатто хўрланган ҳис қилишларини мутахассислар бир хонада ўтириб, компьютерга муқассидан кетиш оқибати эканини айтдилар. Айрим сайтларда эса ўз жониға қасд қилишга тарғиб этувчи қаҳриқлар бўлиши ҳеч кимга сир эмас. Шундайки, уларда ёшларни аврайдиган, керак бўлса, жазавоға соладиган гаплар ҳам бўлади. Аммо шусиз ҳам кунидан компьютер қаршисида ўтказадиган ёш йигит ёки қиз онига жойлашиб олаётган хилма-хил информациялар натижасида ўзини руҳан ноҳуш ҳис этиб, бора-бора хунуқ ишларга кўл уриб қўяр экан...

Муқаддас китобларда худкушлик жуда оғир гуноҳ эканлиги таъкидланади. Мантикан ўйлаб кўрганимизда ҳам, ҳаётда учрайдиган муаммолар, тўсиқлар, ўй-ташвишлар, биз, ёшлар ўйлаганимизчалик қулфат эмаслиги маълум бўлади. Масалан, бир ўсмрнинг ўз жониға қасд қилишга уринган ҳолати ҳақида асхитганман. У отасига ўзининг худди ўртоғиники сингари янги велосипеди бўлишини хоҳлашини айтади. Велосипединини қўя тур, дейди ота. Олдин укаларингга кийим-кечак олиб берай, кейин бу ҳақда гаплашамиз. Уғил бу жавобни ўзининг истаги мутлақо рад этилган жавоб деб ҳисоблайди ва... Кейинчалик у яқин кишиларининг ҳушёрлиги билан бу кўнглисизликдан чиқиб кетгач, жуда катта хато қилганини айтади. Отаси ўзи истагандек велосипед олиб беради, бироқ ўсмрнинг қалбида яқин инсонларига нисбатан меҳр билан бирга кучли хижолат туйғуиси ҳам қолгани аниқ.

Юксак маънавият — энгилмас қучдир. Хар бир оилада фарзандлар улғаймоқда, ўспиринлар камол топяпти. Улар қандай тарбия олишлари, бугунги замон аҳборот технологияларидан қандай фойдаланишбаётганининг аҳамияти нечоғлиқ баланд экани сир эмас.

Билиги зўр эмас, билими зўр одам кучли, дейишади. Бу ҳикматиан кенгроқ тушунасак ва идрок этсак, бугун маънавиятни, тафаккур доираси кенг, ўз келажоғига ишонувчи, интилувчан одамлар кучли.

Мен сизларнинг ҳар бирингизни ана шундай кучли инсон бўлишингизни истаيمان, азиз тенгдошим!

Камола ЖўРАБОВА, Наманган вилояти

ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

уни ёш тадқиқотчилар бошлаб берди

Энгингиздаги кўйлақ қандай матодан тикилганини биласизми? Матонинг ўзи қандай тайёрланишини-чи? Аслида, биз учун оддий ва одатий бўлиб қолган нарсаларнинг мохиятига у қадар эътибор беравермаймиз. Улар нечоғлиқ мураккаб технологиялар асосида яратилишини ҳам кўпчилик билмаска керак. Ваҳолатки, бугун тўқимачилик саноати шунчаки ишлаб чиқариш соҳасигина эмас, балки бутун бошли илм-фан тармоғи ҳамдир. Юртимизда фаннинг мазкур тармоғи ҳам, соҳанинг ўзи ҳам ривожланыпти. Асосий эътибор маҳаллий хомашё, биринчи навбатда, пахта толасидан сифатли маҳсулотлар тайёрлашга қаратилган. Бироқ дунёда техника ва технологиялар тараққий этган бир даврда сифат бобида жаҳон билан рақобатлашишнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун энг замонавий техника ва технологияларни корхоналаримизга жорий этиш ҳам кам. Аини кунда ишлаб чиқаришдаги муаммоларни илмий жиҳатдан ҳал этиш, бу йўлда илмий кадрлар салоҳиятидан кенг фойдаланиш, янада муҳими, таълим, фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтириш долзарб аҳамиятга эга.

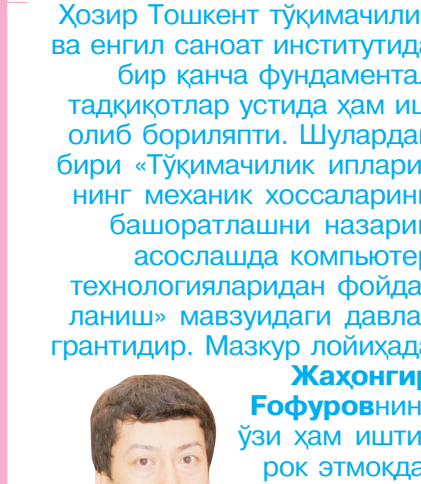
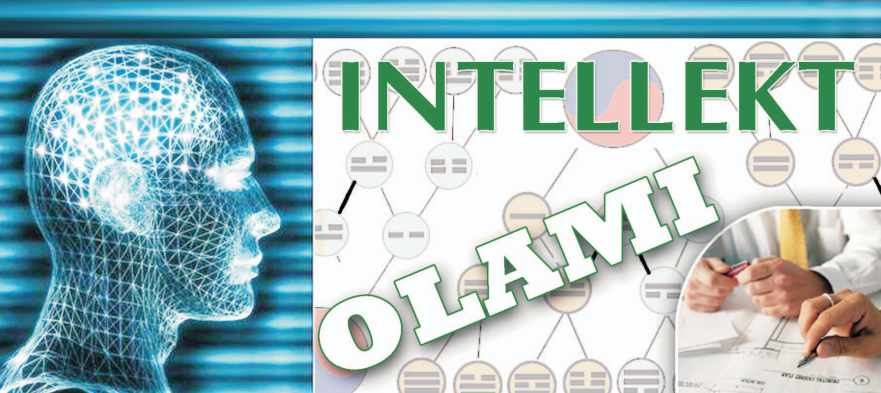
Тошкент тўқимачилик ва энгил саноат институти соҳа учун юқори малакали мутахассислар ҳамда илмий кадрлар тайёрловчи республикаимиздаги етакчи олий таълим муассасаси ҳисобланади. Урта Осие ҳудудида эса, у ягонадир. Талабашларни илмий фаолиятга йўналтириш, бажарилаётган илмий тадқиқотлар натижаларини амалиётга таъбиқ этиш, инновацион фаолиятни ривожлантириш мақсадида 2011 йилдан буён институтуда инновация, интеграция ва илмий тадқиқотлар маркази фаолият кўрсатмоқда.

— Институтиимизда 25 та кафедра мавжуд. Хар бирида илмий тадқиқотчилар гуруҳлари шакллантирилган, — дейди марказ директорининг ўринбосари Жаҳонгир Гофуров. — Кафедралар ўз йўналиши бўйича корхона ва ташкилотлар билан ҳам-

корлик қилади. Фан ва ишлаб чиқариш корпоратив ҳамкорлиги доирасида ҳозирга қадар «Ўзбекэнгилсаноат» давлат акциядорлик компанияси, «Узпахтасаноат» ва «Ўзбекчармпойабзали» уюшмалари, бир қатор вазирликлар, тўқсондан зиёд ишлаб чиқариш корхоналари, Ўзбекистон Фанлар академияси тизимидаги илмий-тадқиқот институтилари билан алоқалар ўрнатилган. Бундай ҳамкорлик ўқитувчи ва тадқиқотчиларимизга ишлаб чиқаришдаги муаммоларни мунтазам равишда ўрганиб бориш имконини беради.

— Қолаверса, ҳар қайси кафедра ўзига тегишли соҳа бўйича муаммолар банкни яратган, — давом этади сўхбатдошимиз. — Бу муаммолар тахлил-экспертизадан ўтказилиб, долзарблиги ва кўлами аниқланади, шундан сўнг сараланган

муаммолар асосида илмий-тадқиқот ишлари учун намунавий мавзулар рўйхати тузилади. Муаммолар ечими билан эса, кафедралардаги илмий тадқиқотчилар гуруҳлари шуғулланишади. Айтиш керакки, муаммоларни комплекс равишда ечишга алоҳида аҳамият қаратилган. Яъни бу жараёнга бир вақтинг узда талаба ва магистрантлар, илмий ходимлар, олимлар, амалиётчи мутахассислар, вазирлик ва идоралар вакиллари жалб этилмоқда. Бир муаммо юзасидан унинг аҳамияти ва кўлаמידан келиб чиққан ҳолда илмий тадқиқотлар ҳам малакавий битирув иши, ҳам магистрлик ва докторлик диссертациялари шаклида, шунингдек, ҳўжалик шартномалари ёки давлат грантлари доирасида олиб борилиши мумкин.

Ҳозир Тошкент тўқимачилик ва энгил саноат институтида бир қанча фундаментал тадқиқотлар устида ҳам иш олиб бориляпти. Шулардан бири «Тўқимачилик иллари-нинг механик хоссаларини башоратлашни назарий асослашда компьютер технологияларидан фойдаланиш» мавзуидаги давлат грантидир. Мазкур лойиҳада Жаҳонгир Гофуровнинг ўзи ҳам иштирок этмоқда.

Матонинг 3D модели

Ёш олим 2009 йилда Буюк Британиянинг Манчестер университетиде тажриба алмашиш жараёнида профессор Жон Хералд билан танишади. Улар юқоридаги мавзуда ҳамкорликда илмий фаолият олиб боришга келишадилар. Айтиш керакки, тўқимачилик иллари-нинг механик хоссаларини компьютер технологиялари асосида башоратлаш фанда мулақо ангиликдир. Боз устига, олимларимиз дунёда биринчи бўлиб бунинг назарий асосларини яратишга киришдилар. Жаҳонгир Гофуровнинг сўзларига қараганда, тадқиқот натижалари асосида махсус компьютер дастурларини яратиш кўзда тутилган (бу борада Ўзбекистон Фанлар академияси механика институти олимлари билан ҳамкорликда илмий изланишлар олиб борилмақда). Улар ёрдамиде тайёрланаётган матонинг 3D форматдаги компьютер моделини яратиш мумкин. Бу эса, махсулот сифатини олдиндан аниқлаш ҳамда буюртмачиларнинг сифат борасидаги барча талабларини тўлиқ қондириш имконини беради.

Автомеханиклар учун махсус кийим

Тошкент тўқимачилик ва энгил саноат институтида сўнги йилларда айнан корпоратив ҳамкорлик, яъни бевосита ишлаб чиқарувчилар буюртмаси бўйича кўплаб қизиқарли тадқиқотлар қилинмоқда. Масалан, яқинда тикув буюмлари техникаси кафедраси катта илмий ходими-изланувчиси Дилором Ҳақимова автоматиклар учун махсус кийим пакетини яратишга қаратилган илмий ишини якунлади.

— Бу муаммо билан кафедрага бирданига тўртта корхона: «Тошавтостранс» акциядорлик компаниясига қарашли «Мерседес-бенц» р у с у м и д а г и йўловчи автобусларига сервис хизмат кўрсатиш маркази, шунингдек, пойтахтимиздаги 7-, 8- ва 12-автокорхоналар мурожаат қилган.

— Ҳозир автокорхона ишчиларининг махсус кийимлари тўқсон фоизи полиэфирдан ташкил топган синтетик матодан тикиб чиқарилмоқда, — дейди ёш тадқиқотчи. — Табиийки, бу мато ҳаво ўтказмайди. Қолаверса, хориждан келтирилишини ҳисобга олсак, анча қиммат ҳам. Олди-мизда табиий хомашёдан махсус сифат кўрсатишлари эга, хусусан, ёғ ўтказмайдиган янги мато турини яратиш вазифаси қўйилди. Тадқиқотлар натижасида пахта толасидан тайёрланувчи габардин матосига махсус технологик ишлов бериш усулини яратишга мўлақаб бўлди. Бунда кийимнинг энг кўп зарарланадиган жойлари: тизза, тирсак ва энг учлари ёғ пропиткасида ўтказилади. Махсус кийимнинг янги намуналарини буюртмачи корхоналарга тақдим этдик. Ҳозир ишимизга Дарё ва транспорт агентлиги ҳам қизиқиш билдирмоқда. Агентлик автоҳайдовчилар учун махсус кийим яратиш бўйича кафедрамиз билан ҳўжалик шартномаси имзолашни режалаштирган.

Компакт қурилма қандай ишлайди?

ТТЕСИда давлат гранти доирасида амалга оширилган амалий тадқиқотлардан бири компакт қурилмаларга бағишланган эди. Бу ҳам ниҳоятда долзарб мавзу.

Пахта хомашёсидан ип олиш жараёни кўп босқичли бўлиб, у турли машиналар ёрдамида амалга оширилади. Бироқ кичик тўқимачилик корхоналари бундай ускуналарнинг барчасини харид қилиш имкониятига эга эмас. Шу боис ҳозир тўқимачилик саноатида компакт қурилмалардан кенг фойдаланилмоқда. Улар минимал харажатлар эвазига хомашёни талага айлантириш имконини беради. Иккинчи масала шундаки, корхоналаримизга компакт қурилмалар хориждан келтириб ўрнатилмоқда. Ушбу мени машиналар маҳаллий пахта хомашёсидан нечоғлиқ сифатли махсулот чиқара олиши ва бу нарса нималарга боғлиқ эканини аниқлаш юқоридеги тадқиқотда бирламчи вазифа қилиб олинди.

Лойиҳа давомида тадқиқотчилар махсулот сифатига таъсир кўрсатувчи технологик омил — компакт қурилманинг ишлаш механизми ҳамда хомашё омил — ишлаб чиқариш жараёнида қўлланилувчи гўза навлари ва уларнинг хусусиятларини (юртимиз тўқимачилик саноатида, асосан, урта талали, эртапишар гўза навларидан фойдаланилади) ўрганиб чиқишди. Мазкур омирларни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнида компакт қурилмалардан фойдаланиш йигирилаётган толаранинг таранглиги бир хил бўлишини таъминлайди. Бу эса, илпинг структурасига таъсир этиб, махсулот сифатини оширади, хусусан, ип туқдорлигининг камайишига олиб келади. Охиригиси трикотаж матолари учун, айниқса, муҳим талабдир. Маҳаллий пахта хомашёсидан сифатли тала қичарувчи компакт қурилмалар Қўқондаги «Индорама-Қўқон-Текстиль» қўшма корхонасида жорий этилган.

Чикундисиз трикотаж

Трикотаж махсулотларини олишнинг янги технологиясини катта илмий ходим-изланувчи Мухайё Мусаева тақлиф этди. Тадқиқотчи илмий изланишларини тўқимачилик матолари технологияси кафедраси доценти Аваз Исабоев раҳбарлигида олиб бормоқда.

— Ҳозир жаҳонда трикотаж махсулотларига талаб катта, — дейди ёш тадқиқотчи. — Сўнги йилгирма йил ичиде республикаимизда трикотаж ишлаб чиқариш ҳажми 5-7 бар-

раварга ўсди. Бунда асосий хомашё сифатиде пахта илдидан фойдаланилмоқда. Кафедримизда табиий ипак ва пилла чикундиларидан олинандиган йиғирилган иплардан трикотаж мато тўқиш, мавжуд трикотаж машиналарининг технологик имкониятларини кенгайтириш, хомашё тежамкорлигини таъминлаш каби йўналишларда қатор илмий изланишлар олиб бориляпти. Менинг тадқиқотим маҳаллий хомашёдан самарали фойдаланган ҳолда трикотаж махсулотларини ишлаб чиқаришнинг ресурс тежамкор (чикундисиз) технологиясини яратиш ва шу технология асосида туқли три-

котажнинг янги турларини яратишга қаратилган. Ҳозирга қадар пахта хомашёсидан сифат кўрсатишлари юқори бўлган, импорт ўриничи буюнча янги трикотаж тўқималарининг саккиз хилдаги намунасини олишга эришдик. Ушбу намуналар юртимиздаги «АЛКИМ TEXTILE» чет тежамкорлигини таъминлаш каби йўналишларда қатор илмий изланишлар олиб бориляпти. Менинг тадқиқотим маҳаллий хомашёдан самарали фойдаланган ҳолда трикотаж махсулотларини ишлаб чиқаришнинг ресурс тежамкор (чикундисиз) технологиясини яратиш ва шу технология асосида туқли три-

котажнинг янги турларини яратишга қаратилган. Ҳозирга қадар пахта хомашёсидан сифат кўрсатишлари юқори бўлган, импорт ўриничи буюнча янги трикотаж тўқималарининг саккиз хилдаги намунасини олишга эришдик. Ушбу намуналар юртимиздаги «АЛКИМ TEXTILE» чет тежамкорлигини таъминлаш каби йўналишларда қатор илмий изланишлар олиб бориляпти. Менинг тадқиқотим маҳаллий хомашёдан самарали фойдаланган ҳолда трикотаж махсулотларини ишлаб чиқаришнинг ресурс тежамкор (чикундисиз) технологиясини яратиш ва шу технология асосида туқли три-

Яқинда оммавий аҳборот воситаларида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси томонидан муҳоказма этилаётган «Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик процессуал кодекси ва Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига оила институтини тақомиллаштиришга қаратилган ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида эшитиб қолдим. Эндиликда фарзандликка олиш тартиби қандай амалга оширилади? Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Наргиза Саманова, Сирдарё вилояти Ховос тумани

Фарзандликка олиш суд қарори билан амалга оширилади

Саволга Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Ўзбекистон «Миллий тиклиши» демократик партиясининг қуйи палатадаги фракцияси аъзоси Олим Усаров жавоб беради:

— Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ялғи мажлисида муҳоказма этилган мазкур қонун лойиҳаси жамият учун муҳим аҳамият касб этиши билан аҳамиятлидир. Маълумки, боланинг келажоғи унинг қандай оилада камол топишига боғлиқ. Болога ота-она танлашда, уни оилага (фарзандликка олиш, васийлик, хомийлик белгилаш ёки тулинган оила) тарбияга беришда, унинг келажак ҳаётини белгилашда хатого йўл қўйиш салбий оқибатларга олиб келади. Шу боисдан ҳам Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 64-моддасида давлат ва жамият етим болаларини ва ота-оналарининг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиб, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлаш кафолатланган. Шунингдек, «Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуниде бола ҳуқуқларини ҳимоя қилиш давлат сиёсатининг асосий йўналиши эканлиги кўрсатиб ўтилган. Хусусан, боланинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш, унинг ҳаёти ва соғлигини муҳофаза қилиш, бола ҳуқуқлари кафолатларининг ҳуқуқий асосларини тақомиллаштириш ва бошқа асосий йўналишлар сифатида белгиланган.

Фарзандликка олиш — оила қонунчилигининг муҳим масалаларидан бири бўлган мураккаб ҳуқуқий институтидир. Бугунги кунда фарзандликка олиш билан боғлиқ масалалар Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига ва Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 12 апрелдаги 171-сонли қарори билан тасдиқланган «Вояга етмаган болаларни фарзандликка ва тарбияга олиш тўғрисида»ги низоом асосида тартибга солинмоқда. Ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга кўра, фарзандликка олиш болани фарзандликка олишни хоҳлаган шахслар аризасига ва васийлик ҳамда хомийлик органлари тавсиясига кўра туман, шаҳар ҳокими қарори билан амалга оширилган.

Эндиликда бу тартиб-қоидалар тамомила анги-ланиб, фарзандликка олиш бўйича ишларни кўриб чиқиш валолатларини сулдарга бериш тақлиф этилмоқда. Шунингдек, лойиҳада болалар тарбия муассасасига жойлаштирилган боланинг ота-онасидан суд томонидан ундирилган алимент мазкур боланинг номига очилган банк ҳисоб варағиде жамланиши ва унга вояга етганда тўланиш тартиби назарда тутилган. Бу билан болалар тарбия муассасасини таъминлашга вояга етган битирувчининг янги ҳаётини бошлаши учун маълум миқдордаги шахсий маблағга эга бўлиш имконияти яратилади.

Халқаро тажриба ҳам шуни кўрсатдики, кўпгина давлатларда фарзандликка олиш фақат суд тартибиде амалга оширилади. Хусусан, АКШ, Германия, Буюк Британия, МДҲ давлатларининг ақсариятида мазкур масалалар суднинг қарори асосида тартибга солинади. Тақлиф этилаётган ангилк болалар ва фарзандликка олувчиларнинг ҳуқуқлари суд томонидан ҳимоя қилинишини, фарзандликка олишнинг сир сақланишига риоя этилиши ва қонун ҳужжатлари бузилишининг олди олинишини таъминлайди. Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик процессуал кодекси ва Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига киритилаётган юқоридеги ўзгартириш ва қўшимчалар миллий аънавалар ва замон талабларини ҳисобга олган ҳолда оила институтини янада тақомиллаштириш ва ривожлантиришга қаратилган ҳамда вояга етмаганларни келгусида янада ҳимоя қилишга хизмат қилади.

Наргиза УМАРОВА, «Turkiston» муҳбири

Ярмарка, битирувчи, бандлик...

Юртимизнинг барча жойларида — туманларда, қишлоқларда ўтказилаётган «Бўш иш ўринлари меҳнат ярмаркаси» деб номланувчи қизгин тадбир кўпчиликнинг, айниқса, ёшларнинг диққат-эътиборида бўлади. Чунки ишга жойлашиш, жамиятда ўзининг муносиб ўрнини эгаллашдек катта мақсад кўпроқ ёшларнинг ўй-хаёлини банд этади. Фикримизни Жиззах тумани мисолида давом эттирадиган бўлсак, ўтган йили туманда иш билан банд бўлмаган 2628 нафар фуқаро иш сўраб мурожаат этган. Уларнинг 2268 нафари туман ҳудудидаги корхона, ташкилот ва муассасаларга жойлаштирилган. Ишсизлик мақомини олган 117 нафар ёш касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишга юборилган.

— Ўтган йили Жиззах туман ҳокимлиги, туман прокуратураси, туман хотин-қизлар кўмитаси, Ҳаракатнинг туман кенгаши ва бизнинг марказ билан ҳамкорликда беш маротаба «Бўш иш ўринлари ярмаркаси» ўтказилди, — дейди туман бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази директори Баҳодир Каримов. — Ушбу ўтказилган ярмаркада 311 та корхона ва ташкилот 899 та бўш иш ўрни билан қатнашди. Ярмаркада ишга жойлашиш учун 290 нафар фуқаро туман ҳудудидаги ташкилот ва муассасаларга ишга жойлашиш учун йўлланмалар олди. Уларнинг 195 нафари касб-хунар

коллежларини битирганлардир. Шунингдек, туманда ижтимоий муҳофазага муҳтож, иш тополмай қийнаётган шахсларни ишга жойлаштириш мақсадида банд қилинган иш ўринларига марказ йўлланмаси билан 269 нафар фуқаро ишга жойлаштирилди. Уларнинг 144 нафари ишлар ташкил этди.

Туманда 2011-2012 ўқув йилида касб-хунар коллежлари битирувчиларини иш билан таъминлаш чоралари бўйича марказ томонидан мониторинг ўтказилганда, тўққизта коллеждан 2557 нафар битирувчи мавжудлиги аниқланган. Уларни ишга жойлаштириш бўйича уч томонлама шартномалар тузилиб, 2265 нафар коллеж битирувчиси ишга жойлашган.

— Мен ҳам ўтган йили Жиззах туман иқтисодиёт касб-хунар коллежини битириб, ушбу ташкилотга — Жиззах туман бандликка кўмаклашиш ва аҳолини

ижтимоий муҳофаза қилиш марказига ишга жойлашдим, — дейди Хуршида Юсупова. — Ҳозир бу ерда иш юритувчи вазифасида фаолият кўрсатаёпман. Иш бошқа, ўқиш бошқа, деганлари тўғри экан. Мана, марказ директорининг ўринбосари Султон Худобёров иш юритишнинг барча сир-асрорларини ўрганишда менга устозлик қилмоқда.

Туманда ўтган йил давомида жами 4168 та иш ўрни яратилди. Шундан кичик корхоналар ва микрофирмаларни ташкил қилиш ҳисобига 1209 та иш ўрни, яқка тартибдаги тадбиркорликни ривожлантириш ҳисобига 547 та иш ўрни, касаначилик бўйича 345 та иш ўрни, фермер хўжалиқларини ривожлантириш ҳисобига 914 та иш ўрни яратилган. Уй меҳнатининг барча шакллари ривожлантириш ҳисобига 833 та иш ўрни яратилганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Масалан, ана шу соҳа ривожига ўз ҳисса-

сини қўшаётган ёғоч устаси Ихтиёр Инъомов кўли гул уста. У ўз кўли билан ясаётган турли уй жиҳозлари маҳалладошларига жуда манзур бўлмоқда. Рўзгор-боп жиҳоз керак бўлдими, одамлар Ихтиёрнинг уйига ошиқади. Ё бўлмаса, моҳир пазанда Гулнора Яҳёева тайёрлаган ширинликлар ҳар доим хариддоргир. Уй шароитида даромад орттиришни яхши йўлга қўйган Гулнорага маҳалладошлари ҳам ҳавас қилади, албатта.

Марказнинг келгусидаги режалари улкан. Жиззах туманида 2013 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастурига биноан, ушбу йилда жами 4520 та янги иш ўрни яратилади. Албатта, бу эзгу ҳаракатлар халқимиз фаровонлигига хизмат қилади.

Шоди ОТАМУРОД,
«Turkiston» мухбири

Иزلанишлар — тараққиёт учун

Тошкент вилояти академик лицейлари ва касб-хунар коллежларида ўқитувчилар томонидан янги инновацион педагогик технологияларнинг ўқув жараёнига кенг татбиқ этила бошланганлиги таълим самардорлигини янада оширишда муҳим омил бўлмоқда. Биргина Бўка агросаноат ва транспорт касб-хунар коллежида бўлганимизда ўқув жараёнида олиб борилаётган янги изланишлар диққатимизни тортиди.

Авалло шуни таъкидлаш жоизки, мазкур коллежда яратилган шароитлар, фан хоналарининг замонавий ускуналар билан жиҳозланганлиги, устоз-шогирд аъналарининг изчил олиб борилиши ўзининг самарасини бермоқда. Ҳозирда коллежда олти йўналиш бўйича 1180 нафар ўқувчи таҳсил олаётган бўлса, уларнинг ҳам назарий, ҳам амалий билимларини узвий равишда мустақамлаб бориш учун барча шарт-шароитлар муҳайё қилинган. Коллеждаги ўқув хоналарига эллика яқин компьютер ўрнатилган бўлиб, ўқувчилар улардан дарс жараёнида ва дарсдан ташқари пайтларда ҳам унумли фойдаланишади. Ишлаб чиқариш мажмуасида эса ўқув амалиётлари қизгин давом эттирилмоқда.

Ҳозирги кунда янги педагогик технологияларнинг, хусусан, «Case Study» услубининг таълимда кенг қўлланилаётганлиги замон талабига айланиб қолди.

Бўка агросаноат ва транспорт касб-хунар коллежида ҳам ушбу жараёнга чуқур ёндашилмоқда. Бу ҳақда коллеж директори Абдужаббор Аранжиев қуйидагиларни гапириб берди:

— Ўқитишнинг замонавий инновацион технологияларидан унумли фойдаланаётган ўқитувчиларимизнинг айни кунлардаги изланишлари самарали кечмоқда. Ҳозирда автомобиль тузилиши фан хонаси зарур замонавий жиҳозлар билан тўлиқ таъминланган бўлиб, олий тоифали ўқитувчи Нишонбой Усмондиёров томонидан ўтилатилган дарс машғулоти кўпчиликда катта қизиқиш уйғотмоқда. Ўқитувчи «Case Study» услубини ўз машғулотида мароқ билан қўллаётди. Бунинг натижасида эса дарс самардорлигига эришилмоқда, ўқувчиларнинг автомобилни ўрганишга бўлган қизиқиши кескин ортаётди.

Дарҳақиқат, маҳоратли ўқитувчи Нишонбой Усмондиёровнинг изланишлари таҳсинга сазовор. Биз буни ўша кунга ўтказилган унинг очик дарсидан ҳам билиб олдик. Ўқитувчи имкон қадар ўқувчиларнинг мустақил фикрлашига, мавзуга оид олган билимларини амалда қўллашга эътибор қаратади.

Коллежда чиндан-да ўқув жараёнига, ўқувчиларнинг пухта ва мукамил билим эгаллашларига алоҳида эътибор қаратилади. Информатика асослари, кимё, биология хоналарида ўтказилаётган дарс машғулотида кузатиб, биз бунга яна бир бор амин бўлдик. Ишлаб чиқариш мажмуасида, ўқув устахоналаридаги амалиёт дарслари ҳам юқори савида ташкил этилган.

Ушбу ўқув йилида 506 нафар ўқувчи коллежни битириш арафасида. Айни кунларда ишлаб чиқариш ва дипломолди амалиётлари олтидан битирувчилар билан уч томонлама шартномаларни тузиш ишлари ниҳоясига етказилмоқда.

— Обод турмуш йили муносабати билан коллежимиз ҳудудида ободонлаштириш ишларига алоҳида эътибор қаратганмиз, — дейди биз билан суҳбатда Абдужаббор Аранжиев. — Ҳозиргача икки минг туп теирак кўчати ўтказдик, беш юз тупдан зиёд турли хил мевали ва манзарали дарахтларга шакл бердик. Ҳудудимиздаги барча йўлакчалар тозаланиб, чиқиндилар олиб ташланди. Ибратли ишларимиздан яна бири — коллеж томорқасида иссиқхона ташкил қилганмиз. Иссиқхонада ўттиз туп лимон, уларнинг ораллиқларида эса кўкатлар етиштирилади. Албатта, ушбу неъматлардан ўқитувчилар ва ўқувчилар бирдек баҳраманд бўлишмоқда.

Хуллас, Бўка агросаноат ва транспорт касб-хунар коллежидаги бугунги қайноқ ҳаёт таълимнинг сифатини яхшилашга, педагог ходимлар маҳоратини замон талаби даражасига кўтаришга қаратилган.

Ашурали БОЙМУРОД,
«Turkiston» мухбири

Ta'lim maskanlarida

Huquq va yoshlar

Мамлакатнинг тараққий этишида ёшларнинг билим даражаси, жисмоний ва маънавий етуклиги билан бирга, ҳуқуқий онги ҳамда маданиятининг нечоғлик ривожлангани ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бундай шароитда ёшларнинг ҳуқуқий савиясини ошириш ҳамда миллий маданиятимиз замирида ҳуқуқий маданиятини шакллантириш масаласи долзарб ҳисобланади.

Инсонда ҳуқуқий маданият ўз-ўзидан шаклланиб боради. У жамиятда, оилада таълим-тарбия натижасида шаклланиб боради.

Демократик ҳуқуқий давлатда ҳуқуқ давлат ва жамият, давлат билан фуқаролар ўртасидаги муносабатларнинг асосини ташкил этади. Хулқ-атвор ва юриш-туриш қоидалари тизими сифатида ҳуқуқ аниқ мақсадлар, интилишлар, ижтимоий шарт-шароитлардан қатъи назар, давлат учун ҳам, фуқаро учун ҳам мажбурийдир. Ижтимоий ҳаётда ҳуқуқнинг устуворлиги ғояси — ҳуқуқий давлатнинг ёки фуқаролик жамиятининг муҳим жиҳати бўлибгина қолмай, шу билан бирга, жамият ҳуқуқий маданиятининг кўрсаткичи ҳисобланади.

Таълим-тарбия олдида турган асосий мақсад ёш авлодга аждодларимизнинг доно тажрибаларини сингдириш, инсоний фазилатларни шакллантириш ва ривожлантириш, Ватан ва миллат олдидаги бурч ва масъулиятни ҳис қилишга ўргатиш, қонунларга риоя этиш кўникмасини қарор топтиришдан иборатдир.

Мамлакатимизда адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш ҳамда демократик ҳуқуқий давлат барпо этишда бош ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланган Конституциянинг мазмун-моҳиятини, жамият ҳаётидаги ўрни ва аҳамиятини ёшларга узлуксиз тушунтириб боришда Президентимизнинг 2001 йил 4 январда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида»ги фармони дастуриламал вазифасини ўтади. Ушбу фармонга мувофиқ, Конституция барча таълим муассасаларида алоҳида фан сифатида ўрганиб келинмоқда. Уни ўқитишга малакали ва илмий даражага эга ўқитувчилар жалб этилган. Шунингдек, ушбу фан бўйича дарслик, ўқув ва ўқув-услубий қўлланмалар, маъруза матнлари тайёрланди.

Буларнинг ҳаммаси халқимизнинг, хусусан, ёшларнинг ҳуқуқий онгини юксалтириш ҳозирги даврда давлат сиёсатининг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланганидан далолат беради.

Зиёда ЗИЁБОЕВА,
Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти магистранти

Ҳуқуқий маданият — жамият фаровонлигининг асоси

Интерактив услубда

Бешариқ қишлоқ хўжалиги касб-ҳунар коллежи туман марказида жойлашган отахон таълим маскани ҳисобланади. Мазкур таълим муассасасида айна кунда 2020 нафар йигит-қиз тўққиз йўналишда таълим оляпти. Уларга 120 нафар ўқитувчи ва ишлаб чиқариш таълими усталари касб ва ҳунар сирларини ўргатишяпти.

Tajriba

Коллежда илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш мақсадида катта ишлар амалга ошириляпти. Жумладан, коллеж директори Алишер Сотволдиев, она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси Махфузахон Юсупова, трактор ва автомобилларга техник хизмат кўрсатиш фани ўқитувчиси Нилуфархон Эргашева таълимга инновацион технологияларни жорий этиш бўйича Фарғона давлат университетида ўқишди ва коллежда тренер-ўқитувчи сифатида дарс жараёнларига илғор педагогик технологияларни жорий этиш бўйича

ча барча ўқитувчилар ва ишлаб чиқариш таълими усталарига ўз билим ва кўникмаларини ўргатишди. Айна кунда барча ўқитувчилар назарий ва амалий машғулотларда «Case Study», лойиҳалаш, ҳамкорликда ўқитиш, амалий ўйин каби интерфол таълим услубларидан кенг фойдаланяпти. Бу борада ўсимликшунослик фани ўқитувчиси Махбубахон Холматова, математика фани бўйича Ижобатхон Содикова, ишлаб чиқариш таълими устаси Тоиржон Турсунов ҳамда йўл ҳаракати қоидаларидан сабоқ берувчи Абду-

маннон Дехқонов каби тажрибали устозларнинг интилишлари бошқаларга намуна бўляпти.

32 йиллик педагогик тажрибага эга бўлган етакчи ўқитувчи Барчиной Низомова ҳам коллежда ўтган йиллар мобайнида қишлоқ хўжалиги машиналари фани бўйича вилоятдаги санокли аёл мутахассислардан бири сифатида минглаб шогирдларни тарбиялаган устоз. Барчиной опанинг кўп йиллик

фидокорона меҳнати муносиб баҳоланиб, 2012 йилда «Шухрат» медали билан тақдирланди. Бу инсон меҳнати, албатта, ўз баҳосини олиши тайин эканини яна бир бор исботлаб, ўқув юрти педагогик жамоасига куч-ғайрат бағишлади.

Нодиржон ЮСУПОВ, «Turkiston» муҳбири
СУРАТДА: Етакчи ўқитувчи Барчиной Низомова амалий машғулот жараёнида.

Севги ва Шўхлик

Zamonaviy ertak

Кунларнинг бирида инсондаги барча туйғу ва фазилатлар жам бўлибди. Зерикиш учинчи маротаба эснаганида, Шўхлик таклиф қилибди:

— Келинлар, бекинмачоқ ўйнаймиз.

Бу Дангасаликка ёқмабди. Шундай бўлса-да, эриниб сўрабди:

— Бекинмачоқ? У қандай ўйин ўзи?

— Орамиздан биттамыз кўзини юмиб, юзгача санаёди, — тушунтира кетибди Шўхлик, — бу вақтда қолганлар бекинади. Биринчи топилган кейинги ўйинда қолганларни қидиради ва ўйин шу тариха давом этади.

Буни эшитиб Шодлик қувонганидан рақсга тушиб кетибди. Шубҳа эса бу ўйиннинг яхши машғулот эканига ишонқирамабди. Ростўйлик беркинмасликка қарор қилибди. Чунки барибир мени топиб олишади, деб ўйлабди. Фурур бу аҳмоқона ўйин эканини айтиб, ўзига муносиб суҳбатдош излаб кетибди.

— Бир, икки, уч... — Шўхлик санашни бошлабди.

Биринчи бўлиб Дангасалик бекинибди. У узокламай, ўзига яқин турган тошнинг орқасига яширинибди. Ишонч баланд дарахтнинг учига чиқибди. Ҳавас ҳам унинг ортидан чиқмоқчи бўлибди-ю, Машаққатдан чўчибди. Олийжаноблик анча вақт беркина олмабди. Чунки у ўзига топган пана жойларни дўстларига муносиб кўрибди: Гўзалликка чашмани, Қўрқувга дарахтнинг ёригини, Шодликка куёш нуруни яшириниш учун берибди. Худбинлик эса фақат ўзи учун қулай жойни танлабди. Ёлғон ўзини океан тубига шўнғигандек кўрсатибди-ю, аслида, Камалак жилосида паналабди.

Шўхлик санокни тўқсонга етказганда Севги ҳали ҳам яширинмаган эди. У ажойиб атиргулларни кўрди ва шу гуллар орасига яширинди. Санокни юзга етказган Шўхлик излашни бошлади. Биринчи бўлиб Дангасаликни топди. Туйғунинг қаердалигини вулқоннинг титрашидан билди. Сўнг у Ҳавасни кўрди ва Машаққат шу яқин атрофдалигини сездди. Худбинлик ўзи яширинган жой — арилар инидан чиқиб келди. Чунки улар қақирилмаган меҳмонни ҳайдашган эди-да. Орада Шўхлик чашмага сув ичиш учун эгилди ва Гўзалликни кўрди. Хуллас, ҳамма топилди: Истеъдод яшил майсалар орасидан, Ёлғон Камалакдан, Қайғу қоронғи гордан чиқди. Фақатгина Севги топилмади. Шўхлик уни ҳамма жойдан — дарахтлардан, кўлдан, ҳар бир тоғ чўққисидан излади. Охири, у атиргуллар орасини кўрмоқчи бўлиб буталарни тортаётганда, нолали овозни эшитди. Атиргулнинг ўткир тиканлари Севгини яралаган эди. Шўхлик нима қиларини билмай, ундан кечирим сўради, айбини ювиш учун Севгини кулдирди, рақсга тушди. Ниҳоят, кўнгли кўтарилган Севги уни кечирди, фақат бир шарт билан — у ғамгин кезларда Шўхлик Севгига сирдош, юпанч бўлади.

Мана шундан буён Севги ва Шўхлик доим бирга экан. Қачондир Севгини биров ранжитса, Шўхлик унга таскин бераркан...

Феруза РАЖАБОВА,
Тошкент ислом университети қошидаги академик лицей ўқувчиси

ВАТАН

Бошимни эгаман сенинг пойинга,
Менга жондан азиз, Ватан — онажон.
Муқаддас тупроғинг асрамоқ учун
Фарзандларинг ҳозир бермоқликка жон.

Гўзал водийларинг, сўлим боғларинг,
Минг бир чаманзордан ортиқроқ азиз.
Боболарим хоки қўйилган бу ер,
Ҳар недан суюкли, ҳар недан лазиз.

Дунё минбаридан сўз айтар халқим,
Башарият танир бугун ўзбекни.
Тинглар олам аҳли Ҳавас, ҳайрат-ла,
Ўз юртига султон, ўзига бекни.

ЎЗБЕГИМ АСКАРЛАРИ

Ўз постида мард, хушёр,
Қалби тўла фурур, ор.
Қўриқлар она юртин,
Ўзбегимнинг аскари.

Ватаннинг саҳро, чўлин,
Тоғу тошдаги гулин,
Асрар ганим кучлардан,
Ўзбегимнинг аскари.

У истиқлол боласи,
Ўз элин кўз қораси.
Миллатнинг фидойиси,
Ўзбегимнинг аскари.

ЖИЛҒАНИНГ АРМОНИ

Тоғ бағридан оқар жилғача,
Тошдан-тошга урганча бошин.
Жилдирайди ҳазин ва мунгли,
Харсангларга артиб кўз ёшин.

Унга дедим: «Нечун хомушсан,
Чўнг қоялар маконинг ахир?!
Сабр қилсанг, елиб-югурсанг,
Сўнг денгизга етасан охир».

Жилға деди: «Тушун, эй инсон,
Қайтмас бўлиб кетяпман бу чоғ.
Айро тушгум энди Ватандан,
Шу армоним, шундан дилда доғ».

БОЛАЛИК СЌҚМОҒИ

Болаликдан ҳар куни ўтгум,
Шу кичкина оддий сўқмоқдан.
Гоҳ уловда, гоҳ эса яёв,
Мен қатнайман олис қишлоқдан.

Майли қуриб тахтиравон йўл,
Тилло тўқинг бошдан оёққа.
Уни олмам, мен болалигим
Изи қолган оддий сўқмоққа.

ҚўШИҚ АЙТАЯПМАН...

Қўшиқ айтаяпман, бир ээгу қўшиқ,
Жўшиб сен ҳақингда, эй бободехқон.
Қўшиқ айтаяпман, сурурбахш қўшиқ,
Қалбим ҳаяжонга лиммо-лим бу он.

Yoshlik ilhomi

Мен қўйлаяпман-у, қўзим ўнгида
Шу пайт ўзинг бўлдинг ёрқин намоён.
Далангни хаёлчан кезиб юрибсан,
Дилингда янги ўй-режалар аён.

Ана, яшил либос кийволган ерга,
Боқдинг бир дақиқа завқу шавқ ила.
Сўнг тўнингни ечиб, ботиб жиқ терга,
Ишладинг кўнгида иштиёқ тўла.

Чулғаб вужудингни ҳузурбахш туйғу,
Балқирди юзингда нурли табассум.
Кузда уйилажак тоғ-тоғ «олтин»ни
Мамнун ҳис этардинг, о, балки шу зум.

Кун ҳам ботиб қолди, тушмоқда оқшом,
Уйга қайтаяпсан сал ҳорғин бу чоғ.
Бироқ тонгни яна муштоқ кутасан,
Унда даланг чорлар очиб кенг кучоқ.

Дилнавоз АБДУЛЛАЕВА,
Жиззах давлат педагогика
институтини қошидаги 2-академик
лицей ўқувчиси

Энг яхшиси Марказий Осиёда

Францияда дунё бўйича ошпазликка оид энг яхши китоб муаллифларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

«Gourmand Awards» дея ном олган бу маросимда, шунингдек, энг яхши миллий ошхона, рецептларнинг энг яхши таржимаси, энг яхши дастурлар ва яна бир қанча номинацияларда ҳам ютуқлар ўз эгаларини топди. Улардан «Бозор, қозон ва дастурхон» дея ном олган, Марказий Осиё халқлари миллий таомлари ёритилган китоби учун таниқли ошпаз Сталик Ханкишиев биринчи ўринни қўлга киритди. Колумбия таомлари ҳақидаги «Миллий ошхона» китоби муаллифи иккинчи ўринни эгаллаган бўлса, польшалик ёзувчи-ошпазлар учинчи ўриндан жой олди. Тадбир сўнггида дунё мутахассисларини Сталик Ханкишиев паловхонтўранинг турли хил кўринишлари билан меҳмон қилди.

Уятга қолишди

Буюк Британиянинг «Tesco» дея ном олган йирик тармоқли супермаркети яхшигина уятга қолди.

Жеймс ва Жасмин Вотсонлар томонидан олинган тайёр салат ичидан қуш жасади чиққан. Вотсонлар салат масаллиқлари турли рангга эга бўлгани боис қуш жасадини овқатланиш вақтида кўриб қолишади. «Tesco» раҳбарияти бундай ҳолатга тайинли жавоб бера олмади. Шикоятни эшитишлари биланоқ Вотсонлар хонадонига турли хил ширинлик ва ичимликлар, шунингдек, бир даста гул билан узрларини билдирдилар ҳамда қуш жасадини олиб кетдилар. Вотсонлар берган маълумотга кўра, уларни яна 200 фунт стерлинг ҳамда дўконда имтиёз берувчи махсус сертификат билан ҳам сийлашган. Эслатиб ўтиш керакки, «Tesco» учун бу биринчи уятли ҳолат эмас. Бу воқеадан олдин тайёр салат ичидан тирик геккон топилган эди. Ушанда гекконни «озод» қилган одам уни, ҳатто ветеринарга ҳам олиб борган.

Қимматга тушган хато

Хитойнинг Гуаян шаҳридаги «Westchem» дея ном олган кимёвий моддаларни қайта ишлаш заводида кучли портлаш содир бўлди.

Ёнғин чиққанидан сўнг аксарият ишчилар заводни тарк этишади. Ҳозирча беш киши турли даражада жароҳатланиб, шифохонага юборилгани ҳақида маълумотлар бор. Завод жойлашган жойдан 1,5 километр радиусдаги 20 минг киши эвакуация қилинди. Мутахассислар фикрига кўра, толуол ва метанол билан нотўғри ишлаш туфайли ёнғин келиб чиққан. Хитой ҳукумати сув ва ҳавони жиддий текширувдан ўтказганидан сўнг эвакуация қилинганлар ўз уйларига қайтишлари мумкин. Бундан олдин Синтай шаҳридаги кимёвий моддаларни қайта ишлаш заводидаги портлашда ўн тўрт киши ҳалок бўлган эди. Бу воқеалар кетма-кетлиги Хитой кимёвий завод ишчиларини хушёрликка ва янада тартибли ишлашга ундаса, ажаб эмас.

Интернет манбалари асосида
Жавохир КАРОМАТОВ тайёрлади

«Пахтакор»

ишончли оқлади

Кеча Тошкентдаги «Пахтакор» марказий стадионида Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор» жамоаси бу йилги Осиё чемпионлар лигасининг 1-турида Саудия Арабистонининг «Ал-Иттифоқ» жамоасини қабул қилди.

Ўйин майдон эгаларининг устунлиги билан бошланди. Бироқ қанча ҳаракат қилишмасин, ҳамюртларимизга биринчи таймда гол уриш насиб этмади.

Иккинчи бўлим деярли тенг курашлар остида кечди. Меҳмонлар ўйинининг 62-дақиқасида 11

метрлик жарима тўпи тегиш имконига эга бўлишди. Аммо бу вазиятда дарвозабон А.Лобанов маҳорат кўрсатиб, жамоамизни голдан сақлаб қолди. Орадан кўп ўтмай, аниқроғи, ўйинининг 73-дақиқасида «Пахтакор» футболчилари ҳисобни очинди. Владимир Козакнинг жа-

римадан йўллаган зарбасидан сўнг тўпни меҳмонлар дарвозабони қўлидан чиқариб юборди ва майдонга тушганига икки дақиқа ҳам бўлмаган Темурхўжа Абдухолиқов уни дарвозага киритди.

Мазкур гол учрашувда ягоналигича қолди ва жамоамиз дастлабки уч оч-

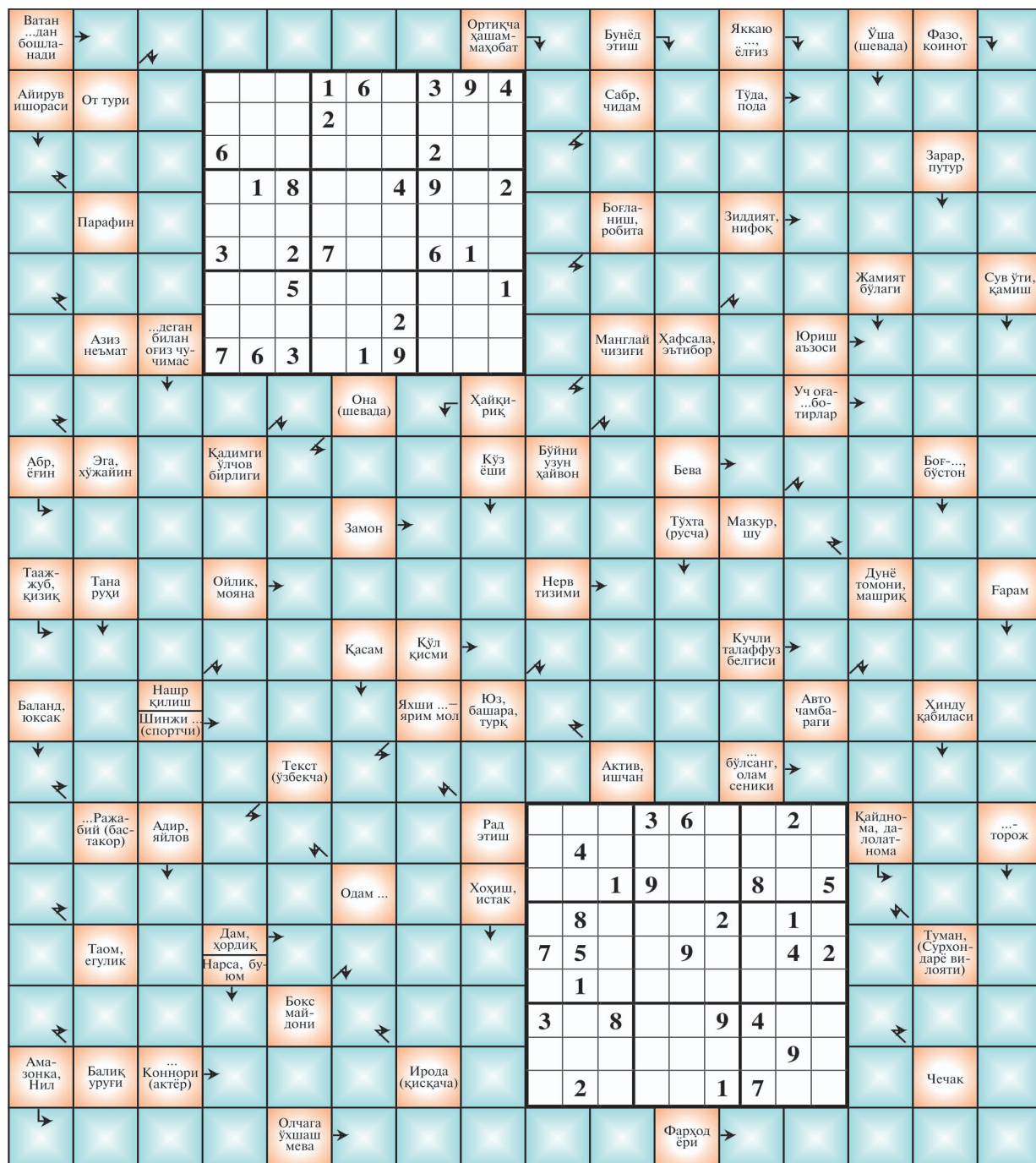
кони қўлга киритди. Эслатиб ўтамиз, Осиё чемпионлар лигасида иштирок этадиган яна бир жамоамиз «Бунёдкор» бугун Японияда «Санфречче Хиросима»га қарши майдонга тушади.

Элмурод НИШОНОВ, «Turkiston» мухбири

кони қўлга киритди.

Эслатиб ўтамиз, Осиё чемпионлар лигасида иштирок этадиган яна бир жамоамиз «Бунёдкор» бугун Японияда «Санфречче Хиросима»га қарши майдонга тушади.

Элмурод НИШОНОВ, «Turkiston» мухбири

Тузувчи: Фахриддин Раҳимов

Psixolog maslahati

Ўтган йили институтга кириш имтиҳонларини топшириб уйга қайтганимда тўсатдан дадам вафот этди. Тест натижалари чиқиб, олий ўқув юрти талабаси ҳам бўлдим. Аммо қаттиқ сиқилганим сабаблими, хотирам сустлашиб қолганга ўхшайди. Ўқув йили бошланганидан бери ўзлаштиришим ёмон эмас, аммо илгари ўқиган нарсаларимни яхши эслолмаяпман...

Карима, Тошкент шаҳри

Саволга психолог, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти ўқитувчиси Жавдат Пўлатов жавоб беради:

— Яқин инсонидан айрилиш, айниқса, ҳали ҳаёт тажрибасига эга бўлмаган ёш учун жуда кучли руҳий зарба бўлади. Энг аввало, мутахассис шифокор кўригидан ўтилса, даволаш учун асос пайдо бўлади. Айниқса, психоневролог маслаҳати ҳар томонлама ечим топишда ёрдам беради.

Сизга нафақат психологик, балки физиологик жиҳатдан ҳам кўриқдан ўтишингизни тавсия этган бўлардик. Кучли таъсир, кўрқув натижасида инсон бош миёсида тормозланиш ҳолати рўй беради. Бош миёнининг маълум бир қисмида жиддий ўзгаришлар содир бўлгани ҳам эҳтимолдан холи эмас. Яна бир гап, инсонда бир неча хотира бўлгани каби, қисқа муддатли хотира ҳам бўлади. Яъни талаба маълум муддат ўқув дастурларини ёдлайди, такрорлайди, кейин эса, ўша хотиралар вақт ўтгач, ўз функциясини ниҳоясига етказилади. Сизда ҳам шундай бўлган бўлиши мумкин.

Айни пайтда имкони борича руҳий сиқилишлардан ўзингизни асрашни тавсия этамиз. Бироқ такрорлаймиз, албатта, шифокор кўригидан ўтинг.

Mutaxassis oqoh etadi

Жонингиз ҳам, молингиз ҳам азиз!..

Ёнгин хавфсизлигини таъминлашда маълум бир қоидалар борки, унга риоя этиш рўй бериши мумкин бўлган турли кўнгилсизликларнинг олдини олади.

Қурилиш майдонларида ёнгин хавфсизлиги қоидаларига риоя этиш орқали қимматбаҳо товар-моддий бойликлар асраб қолинади. Қурилишларда қўлбола иситиш асбобларидан фойдаланиш, майдончаларда очик олов ёқиш, кислород баллонлари, турли бўёқлар, карбид ва ёғоч маҳсулотларнинг бирга сақланишига йўл қўймастик орқали ёнгинлар содир бўлишининг олдини олиш мумкин.

Баъзида катта қурилиш майдончаларида ёш болаларнинг ўйнаб юриши ҳам кўнгилсизликларга сабаб бўлиши мумкин. Ёнгин хавфсизлиги қоидаларига риоя этишда техника хавфсизлиги қоидаларига ҳам риоя этиш турли қутилмаган ноҳуш ҳолатларнинг олдини олади. Ҳар доим, ҳар лаҳзада ҳушёрлик нафақат моддий бойликларни асраб қолишга, балки инсон ҳаётини асраб қолишда ҳам энг муҳим омилдир.

Х.ХАНДАМОВ,
Мирзо Улуғбек тумани ИИБ ЁХБ инспектори,
кичик сержант

YON DAFTARCHANGIZGA

Бурчингни адо этишга ҳаракат қил. Ундан кейин ўз қадр-қимматингни билиб оларсан.

Лев Толстой

